

Djeca s kroničnom upalnom bolesti crijeva u vrijeme epidemije koronavirusa SARS-CoV-2 (COVID-19) NAPUTAK ZA POSTUPANJE

Referentni centar za dječju gastroenterologiju i prehranu

Klinika za dječje bolesti Zagreb

Infekcija koronavirusom SARS-CoV-2 (COVID-19) značajan je javnozdravstveni problem zbog kojega je od 11. ožujka 2020. godine proglašena pandemija. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), rizik infekcije koronavirusom kod djece i mladih odraslih manji je nego kod starijih odraslih osoba. Osim toga, SZO navodi da većina djece s infekcijom koronavirusom ima blagi do umjereni oblik bolesti sličan gripi. Virus se prenosi kapljičnim putem, a najčešći simptomi COVID-19 su povišena tjelesna temperatura, malaksalost, suhi kašalj, bol u mišićima i kratki dah. Iako rjeđe, mogu se javiti i bol u trbuhu, proljev, povraćanje i mučnina.

U nastavku slijede preporuke u vezi koronavirusa za djecu koja boluju od kroničnih upalnih bolesti crijeva. Važno je naglasiti da je riječ o općim napomenama te da svako dijete oboljelo od kroničnih upalnih bolesti crijeva može imati svoje specifičnosti, odnosno da svakom bolesniku treba pristupiti individualno. Osim toga, preporuke treba uklopiti u opće preporuke za Republiku Hrvatsku koje se, s obzirom na razvoj epidemiološke situacije, mogu mijenjati.

Općenito vrijedi:

- potrebno je provoditi opće mjere preporučene od Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo koje se mogu naći na: <https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-zarazne-bolesti/koronavirus-najnovije-preporuke/>;
- kod kuće osigurati dovoljnu količinu potrebnih lijekova, ali bez stvaranja nepotrebnih zaliha
- ograničiti izlaske iz kuće;
- izbjegavati javni prijevoz, okupljanja i gužve.

Savjetuje se izbjegavati nepotrebne odlaske liječniku, te ukoliko je dijete bez simptoma i treba samo rutinsku kontrolu ili konzultaciju, obavite ju telefonski ili emailom.

Posebno je važno naglasiti da treba i dalje nastaviti svu terapiju koja je propisana, bez obzira je li riječ o lijekovima namijenjenima smirivanju aktivne bolesti (postizanju remisije) ili održavanju remisije i prevenciji relapsa. Ne preporuča se samostalno prekidati liječenje, budući da prekid liječenja može dovesti do reaktivacije bolesti. Prije bilo kakve promjene u vezi terapije ili ukoliko

postoje pitanja oko terapije potrebno je posavjetovati se s nadležnim pedijatrijskim gastroenterologom ili pedijatrom/liječnikom obiteljske medicine.

Specifičnosti terapije pojedinim lijekovima

-)] **Terapija mesalaminom i drugim aminosalicilatima** (Asacol, Pentasa, Salofalk, Salazopyrin, Sulfasalazin)
Savjetuje se nastaviti uzimati navedene lijekove.
-)] **Terapija kortikosteroidima** (SoluMedrol, Decortin)
Potrebno je posavjetovati se s nadležnim pedijatrom gastroenterologom koji je terapiju steroidima preporučio o dozi i duljini daljnjeg liječenja. Još se jednom naglašava da se bez konzultacije s liječnikom tu terapiju ne smije samostalno modificirati niti prekidati.
-)] **Terapija imunomodulatorima – azatioprin** (Azatioprin, Imuran) **i metotreksat** (Ebetrexat, Methotrexat)
Savjetuje se nastaviti uzimati navedene lijekove.
-)] **Terapija biološkim i biosličnim lijekovima:** adalimumab (Humira, Amgevita, Hulio, Idacio, Imraldi, Hulio, Hyrimoz), infliksimab (Remicade, Flixabi, Inflectra, Remsima, Zessly), ustekinumab (Stelara), vedolizumab (Entyvio).
Savjetuje se ne prekidati liječenje, odnosno važno je nastaviti terapiju navedenim lijekovima.

Djeca kojima je kronična upalna bolest crijeva dijagnosticirana u vrijeme epidemije koronavirusom, za uvođenje u remisiju, prednost treba dati terapijskim modalitetima koji ne narušavaju imunološki sustav, npr. enteralnoj prehrani u novodijagnosticiranih bolesnika sa Crohnovom bolesti i mesalaminskim pripravcima (sulfasalazinu) djeci s novodijagnosticiranim ulceroznim kolitisom. Ukoliko je moguće, savjetuje se odgoditi započinjanje imunosupresivne/imunomodulatorne terapije (preporuke European Crohn's and colitis organization: <https://ecco-ibd.eu/publications/covid-19.html>). Naglašavamo da su ovo općenite preporuke i da svakom pedijatrijskom bolesniku treba pristupiti i donijeti odluku o terapiji individualno.

Dijete koje od ranije boluje od kronične upalne bolesti crijeva i koje je u bliskom kontaktu s osobom s dokazanom infekcijom koronavirusom

Dijete s poznatom dijagnozom kronične upalne bolesti crijeva, bez obzira koju vrstu terapije prima, ako je bilo u bliskom kontaktu s osobom s dokazanom infekcijom koronavirusom, treba nastaviti uzimati terapiju i javiti se nadležnom liječniku i epidemiološkoj službi radi daljnjeg praćenja.

Dijete koje od ranije boluje od kronične upalne bolesti crijeva i ima dokazanu infekciju koronavirusom

U slučaju dokazane infekcije koronavirusom i razvijene bolesti, a s obzirom na specifičnost kronične upalne bolesti crijeva, poglavito ako dijete ima i pogoršanje osnovne bolesti ili je na terapiji kortikosteroidima, nužno je kontaktirati nadležnog pedijatra gastroenterologa. Svu ostalu terapiju: imunomodulatore (azatioprin, metotreksat) i biološke lijekove može se nastaviti davati i u blagim i umjerenim oblicima COVID-19.

Literatura:

<https://www.crohnscolitisfoundation.org/coronavirus-update/adults>

<https://www.crohnscolitisfoundation.org/coronavirus-update/pediatrics>

<https://ecco-ibd.eu/publications/covid-19.html>